

De pronkjuwelen van Hälsingland

De rijkgedecoreerde boerderijen van Hälsingland zijn beroemd vanwege hun wonderschone behang en muurschilderingen. Reis mee langs drie herenboerderijen in de Zweedse regio.

tekst **Esther te Lindert**

1 HÄLSINGLAND Het land van de luxe boerderijen

De trein van Stockholm naar het noordelijke Söderhamn schommelt langs kale berken en hoge dennen. Tientallen kilometers oostelijker klotst de Botnische Golf tegen de Zweedse kust, westwaarts wisselen dichte bossen en velden elkaar af. Hoe noordelijker de trein komt, hoe heuvelachtiger het landschap: welkom in Hälsingland.

Al eeuwenlang vissen bewoners van dit oostelijke deel van Zweden haring en zalm uit zee en rivieren. Ze kapten dennen en in de vruchtbare valleien tussen de bergen wuifden in de zomer velden vol blauw bloeiende vlasstengels, die ze verwerkten tot linnengoed.

De handel in linnen, vis en hout spekte de schatkisten van deze onafhankelijke

Het rijkgedecoreerde
interieur van Gästgivarv.
FOTO JAKOB DAHLSTRÖM

boeren. Met klinkende daalders lieten ze in de 18de en 19de eeuw bijgebouwen optrekken die uitsluitend voor – vaak dagenlange – feesten werden gebruikt. De dikste dennen werden aangerukt, de meest getalenteerde kunstenaars decoreerden de kamers. Zo werden deze *hälsinggardar* een toonbeeld van weelde van de landadel.

2 HÄLSINGEGARD TRÄSLOTTET

Tegelkachels en beschilderde muren

Op een heuvel met uitzicht over de Ljusnan-vallei, zo'n vijftig kilometer ten noord-westen van Söderhamn, ligt Träslottet: een 18de-eeuwse boerderij van twee verdiepingen, met een gevel van dennenhout die ruw en grijskleurig oogt. "Nooit behandeld", vertelt eigenaresse Birgitta Ossmyr. "De zon verwarmde het hout, waardoor het hars eruit sijpelde." Die uitgeharde, natuurlijke laag beschermt de boerderij al eeuwenlang tegen ijzige kou en striemende sneeuw.

De toegang tot deze boerderij is eenvoudig en symmetrisch – naar de gustaviaanse stijl aan het eind van de 18de eeuw. Elders in Hälsingland vind je rijk versierde entrees met houtsnijwerk. Allemaal uit het beste hout opgetrokken. Want die buitenkant was vaak de voorbode van de weelde die je ten deel viel als je eenmaal over de drempel stapte. En inderdaad, bij Träslottet word je binnen verwelkomd door geschilderde pilasters op de wanden, tableaux op houtwerk en tegelkachels met gecoreerde randen.

Zeven van de duizend *hälsingegardar* staan sinds 2012 op de Unesco-monumentenlijst, zo niet dit feestgebouw. En dat heeft zo z'n voordelen; je mag al dat moois hier voorzichtig aanraken.

traslottet.net

SLAPEN IN HÄLSINGEGARDAR

Bij een aantal *hälsingegardar*, waar onder Träslottet (hele jaar open) en Erik-Anders, kunt u ook overnachten. Meer informatie: destinationhalsingland.se, visit-sweden.nl, region-gavleborg.se/en/halsingegardar

HOE KOM IK ER?

In twee dagen reist u met de trein via Kopenhagen en Stockholm naar Söderhamn. Kijk voor vertrektijden en tickets op: nsinternational.nl en sj.se/en Vanaf Söderhamn door met bus en benenwagen: xtrafik.se

3 HÄLSINGEGARD ERIK-ANDERS

Imitatiemarmor en -eikenhout

Bruiloftsgasten op de boerderij in Asta, zo'n zes kilometer ten westen van Söderhamn, zullen zich bij binnenkomst vast om hun as hebben gedraaid. De feestzaal is opgetrokken uit marmor, eikenhouten panelen en ingenieus houtsnijwerk. Of toch niet?

Rond 1850 openden de Knutes – een rondtrekkende schildersfamilie uit de aangrenzende provincie Dalarna – op de herenboerderij van Erik-Anders hun tassen vol verf en penselen. Met hun schildertechnieken wisten ze de duurste materialen te imiteren, vertelt eigenaresse Britt-Marie Forssell: "Je gebruikte materialen die in de omgeving voorhanden waren en versierde die op een smaakvolle manier".

De panelen van dennenhout zijn zo beschilderd dat het exclusief eiken lijkt. Met donkere tinten imiteerden ze de diepte van houtsnijwerk. Grijsblauwe penseelstreken op de muren suggereren rivierachtige patronen in marmor. "En de Knutes voegden ook een vleugje liefde toe", zegt Forssell. Ze wijst naar een plek net boven de plint waar een kusend koppel is geschilderd. erik-anders.se/en

Foto boven: kamer met tegelkachel in Erik-Anders.
Onder: Träslottet.
FOTO'S JAKOB DAHLSTRÖM, ESTHER TE LINDERT

4 HÄLSINGEGARD GÄSTGIVARS

Vaal vlas, bont linnen

In Vallsta ligt *hälsingegard* Gästgivars. Tapijten en hemelsblauwe lopers met gele zigzagpatronen liggen op de houten vloeren. De bankettafel is gedekt met het fijnste linnen. De bewoners van Hälsingland waren bedreven in het verwerken van mossen en paddenstoelen, uienvellen en bosbessen. Bij bruiloften werd het mooiste goed uit de kast getrokken.

En zie, op dat tafellinnen staat ook een oogstrelend, handbeschilderd servies. Het verhaal wil dat bij feesten genodigden uit de buurt ieder met hun eigen kopjes, schoteltjes en schalen naar de boerderij togen. En die pasten precies bij elkaar: één dorp, hetzelfde servies. varldsarvetgastgivars.se

BEZOEK DE LINNEN-FABRIEK

Bezoek ook de linnenfabriek in Växbo als u in de buurt bent. Ga mee met de rondleiding en snuffel tussen tafellopers en theedoeken: vaxbolin.se

Fraai gedekte tafel in Gästgivars.
Onder: droogbloemen in de entree.
FOTO'S MARIA G NILSSON, ESTHER TE LINDERT

5 HÄLSINGEGARD GÄSTGIVARS

Gesjabloneerd behang

Kunstenaar Jonas Wallström (1798-1862) decoreerde het interieur van Gästgivars. Pronkstuk is de feestzaal op de eerste verdieping. Op een muurschildering wuiven de bomen en schommelt een bootje met visser naast een waterval.

Nog indrukwekkender zijn de gesjabloneerde wanden. Wallström stencilde ter plekke – direct op het linnen – zware motieven kaarsrecht boven elkaar, baan na baan. Rood-roze bloemen met een geel hart, bladeren en groene klokjes, spikkeltjes geel; voor één patroon gebruikte hij tot wel zeven verschillende kleuren. Zijn invloed reikte tot ver buiten de regio. Veel Zweden haalden decennia later het feestelijke tintje van Gästgivars in huis: rollen met het ruitmotief in de banketzaal behoren tot 's lands populairste behang. varldsarvetgastgivars.se

OVERIGE TIPS

- *Fika?* Bij Café Radis in Söderhamn kunt u in origineel jarenvijftiginterieur onder andere terecht voor een Zweeds vieruurtje: radis.se/en-gb
- Lekker slapen en heerlijk eten kunt u in een eeuwenoude boerderij annex voormalige schuur van de zussen Söderström, de een interieurontwerper, de ander chef-kok: systrarnas.se
- Vrij zicht op dorp, dal en de Ljusnarrivier heeft u vanuit een wonder-schoon houten loft, gebouwd op een voormalige skihelling in Vallsta: bergaliv.se